

Malalties infeccioses a l'escola

Guia per als/les
mestres

Índex

3	PRESENTACIÓ
4	CONSELLS
6	CONJUNTIVITIS PURULENTA
8	ESCARLATINA
10	GALTERES
11	GIARDIASI
12	HEPATITIS A
14	HEPATITIS B
16	IMPETIGEN CONTAGIÓS
17	MENINGITIS
18	PEDICULOSI
20	RONYA o SARNA
22	RUBÈOLA
24	TINYA
26	TOS FERINA
27	TUBERCULOSI
28	VARICEL·LA
30	XARAMPIÓ

Malalties infeccioses a l'escola. Guia per als/les mestres. 4a edició. Desembre de 2007. © d'aquesta edició: Institut Municipal de Puericultura Doctor Frias

Edita: Ajuntament de Reus. Institut Municipal de Puericultura Doctor Frias

Director: Pere Lindez

Directora del programa: Coia Anguera

Revisió: Isabel Martínez de la Torre

Projecte gràfic i maquetació: Basora i Basora. Comunicació i publicitat

Presentació

Cada cop l'infant inicia la seva educació més aviat pel que fa a l'edat i això fa que a l'escola us trobeu amb més malalties infeccioses. Aquestes malalties no són noves, però abans els infants les passaven encara a casa.

Per aquest motiu i arran de les vostres consultes, hem elaborat un petit recull de les malalties més comunes en l'edat infantil amb les dades de més interès, com símptomes, mecanismes de transmissió, durada del contagi, tornada a l'escola i precaucions.

L'educació per a la salut és una eina molt important que porteu a terme a l'escola.

L'apartat d'higiene en general és molt interessant i fonamental perquè la manca d'higiene és un dels mitjans de contagi de malalties infeccioses, però també és important saber què cal fer davant d'un cas de malaltia i com evitar-ne el contagi.

Per tant, us presento aquest petit recull de normes per fer front a les malalties més comunes.

Atentament

Rosa Garrido Arcones

REGIDORA DE BENESTAR
PRESIDENTA DE L'INSTITUT MUNICIPAL
DE PUERICULTURA DR. FRIAS

Consells

MEDICACIÓ

Abans de donar una medicació cal saber el perquè.

Si un/a alumne/a s'ha de medicar dins l'horari escolar, cal sol·licitar als pares o tutors la recepta del metge, on ha de constar: el nom del medicament, la dosi, l'horari i el calendari (dies de durada), vegades que cal administrar el medicament al dia i les hores de les preses.

Si per qualsevol motiu els pares o tutors no tinguessin la recepta, hauran d'omplir una petició per demanar l'administració del medicament sota la seva responsabilitat, amb el nom del metge, els dies de tractament, el nom del medicament i la dosi.

L'escola evitarà en la mesura que sigui possible donar medicació als/les alumnes (ni tan sols per un mal de cap; si el dolor és massa fort, el millor és avisar els pares i que l'alumne/a torni a casa).

MALALTIES

Si un/a nen/a no es troba bé, cal avisar la família (febre, vòmits, diarrea, etc.).

SERVEIS D'URGÈNCIA

Cal tenir a l'abast els telèfons dels serveis d'urgència.

PREVENCIÓ

S'ha d'insistir en la importància de tapar-se la boca en tossir o esternudar i en rentar-se les mans després d'anar al vàter i abans de menjar.

Conjuntivitis purulenta

Bacteri, virus

SÍMPTOMES

Llagrimeig, irritació, molèsties per la llum, edema de les parpelles, secreció aquosa que es torna mucopurulenta.

TRANSMISSIÓ

Per les secrecions de les persones malaltes a través dels dits, tovalloles, etc.

CONTAGI

Durant tota la malaltia si no es fa el tractament.

INCUBACIÓ

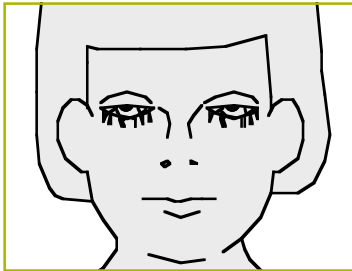
De 12 a 72 hores.

TORNADA A L'ESCOLA

A les 24 h de l'inici del tractament.

PRECAUCIONS

Cal extremar les mesures d'higiene: rentar-se acuradament les mans, no compartir les tovalloles, no anar a la piscina fins que no estigui curat.

Escarlatina

Bacteri

SÍMPTOMES

Febre, mal de gola, malestar general, dolor abdominal, vòmits, angines i erupció cutània: petits punts vermells amb aparença de pell de gallina o paper de vidre.

TRANSMISSIÓ

Secrecions respiratòries i contacte directe.

CONTAGI

D'1 a 4 dies abans de l'erupció.

INCUBACIÓ

D'1 a 4 dies.

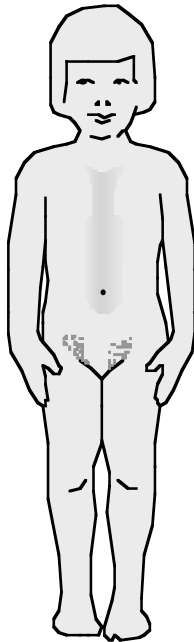
TORNADA A L'ESCOLA

A les 24 h de l'inici del tractament, sempre que el seu estat general sigui bo (ni vòmits ni febre, etc.).

PRECAUCIONS

Cal complir bé el tractament per prevenir complicacions.

L'escarlatina es pot tenir 3 vegades perquè hi ha tres toxines que l'originen.

Galteres

Virus

SÍMPTOMES

Febre, inflamació dolorosa de les glàndules salivals situades entre l'orella i la mandíbula; pot anar acompanyada d'una inflamació dels testicles i/o una inflamació de les meninges i l'encèfal.

TRANSMISSIÓ

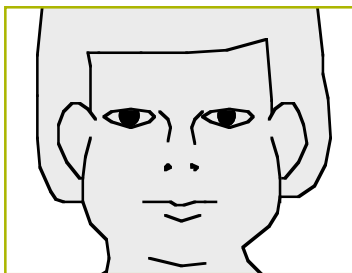
A través de les gotes de saliva, objectes personals contaminats per la saliva (llapis, tovalloles, etc.).

CONTAGI

De 2 dies abans de la inflamació a 9 dies després.

INCUBACIÓ

De 12 a 25 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Als 9 dies de l'inici de la inflamació de les glàndules salivals.

Vacunació a la infància amb la triple vírica en dues dosis: una als 15 mesos i l'altra als 4 anys (inclou la vacuna de les galteres).

Giardiasi

Paràsit

SÍMPTOMES

Diarrea de color pàl·lid i no gaire abundant amb molta pudor, acompanyada de pèrdua de gana i, de vegades, mal de panxa.

TRANSMISSIÓ

Per contacte amb la persona afectada, a través de les mans brutes després d'anar al vàter, per contacte amb els bolquers, a través de menjars i begudes contaminades o altres objectes.

CONTAGI

Mentre la persona infectada no iniciï el tractament.

INCUBACIÓ

De 7 a 10 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

A la desaparició dels símptomes, encara que no s'hagi finalitzat el tractament.

PRECAUCIONS

Cal observar les normes bàsiques d'higiene: rentar-se les mans després d'anar al vàter, abans i després de cada canvi de bolquers i utilitzar guants d'un sol ús a l'hora de canviar-los.

Hepatitis A

Virus

SÍMPTOMES

Febre, anorèxia, nàusees, molèsties abdominals, malestar general, cansament, engorguiment de la pell i de les mucoses, orina de color groc fosc (com una beguda de cola) i femtes de color d'argila (blanquinoses).

TRANSMISSIÓ

Per no rentar-se les mans després d'anar al vàter o de canviar bolquers, contacte amb persones infectades, aigües i menjars contaminats, i amb objectes contaminats com joguines, coberts si entren en contacte amb la boca.

CONTAGI

Des de 2 setmanes abans de l'aparició de la icterícia, coloració de la pell i mucoses, fins a 2 setmanes després.

INCUBACIÓ

De 15 a 30 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

1 setmana després de l'inici de la icterícia o dels símptomes i de tolerar bé l'activitat diària.

PRECAUCIONS

Cal augmentar la higiene personal, l'ús de sabó i de tovalloles d'un sol ús.

S'han d'extremar les mesures higièniques en fer ús del vàter, rentant-se sempre les mans després d'anar al vàter i abans de menjar.

A les llars d'infants cal rentar-se les mans abans i després de cada canvi de bolquers. És important utilitzar guants d'un sol ús a cada canvi de bolquers i també fer servir tovalloles d'un sol ús per a les mans.

En l'actualitat es vacuna de l'hepatitis A+B a 6è de primària.

Hepatitis B

Virus

SÍMPTOMES

Malestar general, febre baixa, pèrdua de la gana, nàusees, molèsties abdominals, cansament, engrogiment de la pell i de les mucoses, orina de color groc fosc (com una beguda de cola).

TRANSMISSIÓ

Saliva, sang.

CONTAGI

A través de ferides.

INCUBACIÓ

De 6 setmanes a 6 mesos.

TORNADA A L'ESCOLA

Després de la fase aguda.

PRECAUCIONS

Cal vigilar el contacte amb sang si tenim ferides, esgarrapades i d'altres lesions a la pell, per això cal utilitzar per a les cures guants d'un sol ús.

No s'han de compartir objectes d'higiene personal, com ara raspalls de dents i tallaungles, etc.

Actualment la vacuna està inclosa dins el calendari de vacunació sistemàtica als 2, 4 i 6 mesos i als no vacunats a 6è de primària amb la vacuna de l'hepatitis A+B.

Impetigen contagiós

Bacteri

SÍMPTOMES

Vesícules a la cara i mans que es transformen en crostes groguenques.

TRANSMISSIÓ

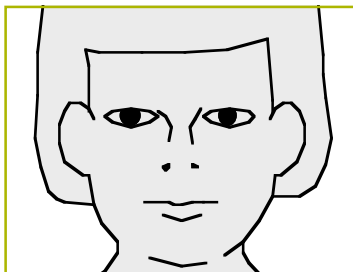
El contacte directe amb les secrecions de les vesícules i/o amb els objectes contaminats.

CONTAGI

Des de l'inici fins que no estigui curat.

INCUBACIÓ

De 7 a 10 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

A les 24 h de l'inici del tractament.

PRECAUCIONS

Cal fer servir tovalloles d'un sol ús, ja que és una malaltia molt contagiosa.

Rentar-se les mans minuciosament després de tocar les lesions de la pell.

Meningitis

Bacteri - virus

SÍMPTOMES

Febre, mal de cap intens, vòmits, rigidesa del clatell. També poden aparèixer taques de color morat a la pell, per tot el cos.

TRANSMISSIÓ

Contacte directe amb persones afectades a través de les gotes de saliva.

CONTAGI

La possibilitat de contagi existeix mentre persisteixen els virus o els bacteris; amb el tractament adequat es pot disminuir la transmissió.

INCUBACIÓ

De 2 a 10 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Un cop s'hagi obtingut l'alta hospitalària.

PRECAUCIONS

Cal estar alerta des de l'aparició d'un cas fins a un període màxim de dos mesos.

Quimioprofilaxi als contactes directes si és bacteriana. Actualment es vacuna contra el meningococ C amb vacuna conjugada (MCC) als 2, 4 i 6 mesos de edat.

Pediculosi

Insecte

SÍMPTOMES

Irritació, picor al cap.

TRANSMISSIÓ

Principalment per contacte directe, intercanvi d'objectes personals (pintes, cintes del cabell, gorres, etc.).

Els polls passen d'un cap a l'altre per contacte dels cabells o objectes personals, ja que no tenen ales per volar i no són capaços de saltar.

CONTAGI

Mentre existeixin polls vius o llémenes (ous), es pot transmetre a altres persones.

TORNADA A L'ESCOLA

Un cop iniciat correctament el tractament. És aconsellable, però, que abans s'hagin eliminat els ous (al mercat hi ha unes pintes especials amb les pues molt fines i juntes).

PRECAUCIONS

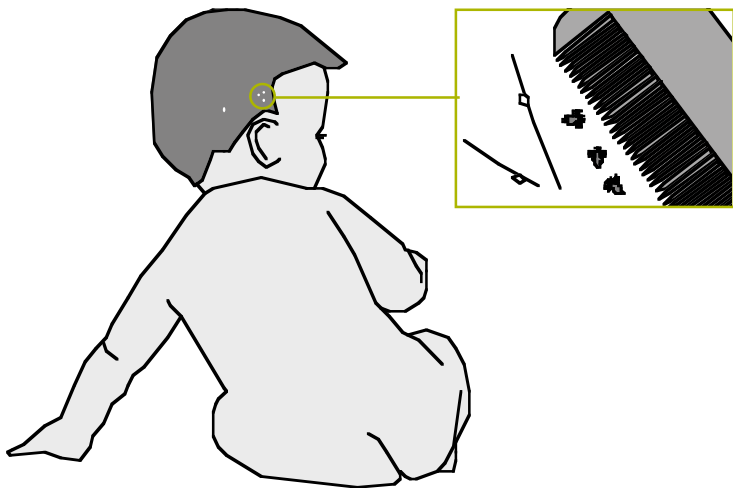
Cal tenir en compte l'ús dels objectes personals (cintes del cabell, barrets, pintes, etc.) i no compartir-los. Eviteu els contactes directes de cap a cap.

RECOMANACIONS PER A LES FAMÍLIES

La revisió del cabell uns 2 cops per setmana, mirar darrere les orelles i al clatell per comprovar si hi ha llémenes, els polls són difícils de veure.

Cal avisar les persones més properes si tenim polls per poder comprovar si elles també en tenen.

Els infants no parasitats no han de fer-se el tractament. El tractament per a la pediculosi sols s'ha d'administrar en cas d'estar infestat. No apliqueu colònies preventives perquè provoquen resistència.

Ronya o sarna

Àcars

SÍMPTOMES

Vesícules (petites ampolles), pàpules (petits granets) situades damunt de solcs sota la pell que causen una picor molt forta, sobretot de nit.

TRANSMISSIÓ

Contacte directe amb persones afectades i també per roba contaminada.

CONTAGI

De 2 o 3 setmanes abans de l'aparició de les picors fins a la completa desaparició del paràsit.

INCUBACIÓ

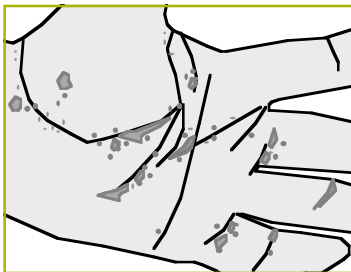
De 2 a 6 setmanes.

TORNADA A L'ESCOLA

A la desaparició del paràsit, uns 7 dies després d'haver-se fet bé el tractament.

PRECAUCIONS

Cal augmentar la higiene personal. És rar que en una família només hi hagi un cas.

Rubèola

Virus

SÍMPTOMES

Febre, erupció cutània i inflamació dels ganglis del coll.

TRANSMISSIÓ

Per l'aire, contacte directe i amb objectes contaminats.

CONTAGI

De 7 dies abans de l'erupció a 5 dies després

INCUBACIÓ

De 5 a 15 dies.

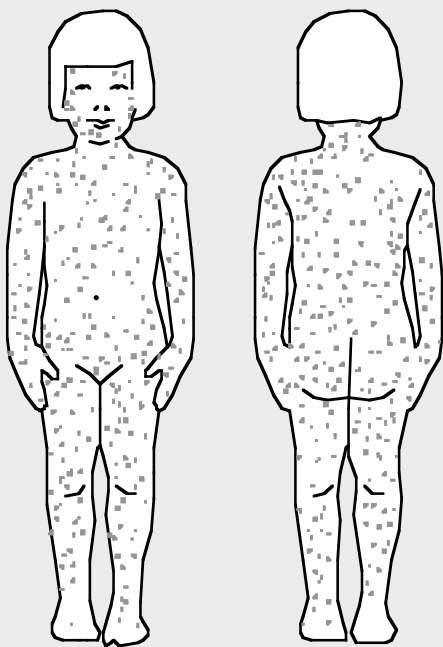
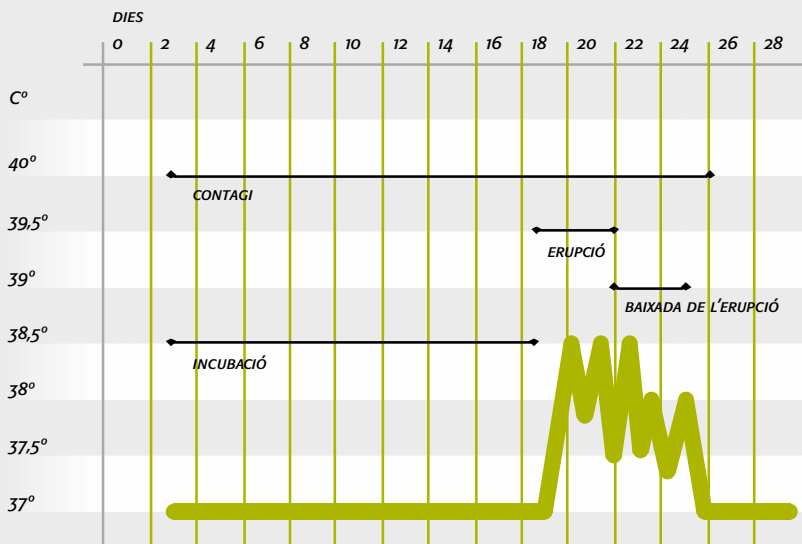
TORNADA A L'ESCOLA

Als 7 dies de l'inici de l'erupció.

PRECAUCIONS

Les dones embarassades que no hagin passat la malaltia i/o no estiguin vacunades, cal que prenguin mesures especials per evitar el contacte amb persones malaltes, sobretot durant el primer trimestre de l'embaràs.

Vacunació amb la triple vírica a la infància, dues dosis: una als 15 mesos i l'altra als 4 anys.

Tinya

Fong

SÍMPTOMES

Petites elevacions i/o escamacions de la pell que creixen de forma concèntrica, s'assequen pel centre i s'expandeixen per les vores.

TRANSMISSIÓ

Contacte directe amb persones afectades i també a través de la roba contaminada, i per contacte amb animals afectats.

CONTAGI

Mentres persisteix la lesió sense tractar.

INCUBACIÓ

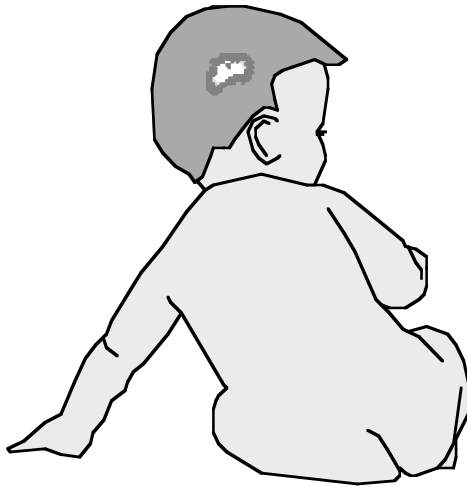
De 10 a 14 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Un cop iniciat el tractament.

PRECAUCIONS

S'ha de tenir cura dels objectes personals i no compartir-los. S'ha d'evitar el contacte amb animals que puguin estar infectats.

Tos ferina

Bacteri

SÍMPTOMES

Tos (seca o amb esput, soroll estrident), febre, vòmits provocats per la tos.

TRANSMISSIÓ

Secrecions respiratòries.

CONTAGI

De 7 a 21 dies.

INCUBACIÓ

De 7 a 20 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Als 5 o 7 dies després de l'inici del tractament.

Els nens de menys de 7 anys amb menys de 4 dosis de vacuna s'han d'excloure fins als 21 dies després de l'exposició.

Vacunació amb DTPa que inclou la vacuna del tètanus, la diftèria i la tos ferina. S'administra als 2, 4, 6, 18 mesos i als 4 o 6 anys.

Tuberculosi

Micobacteri

SÍMPTOMES

Tos, expectoració, cansament, febre, pèrdua de pes, dolor toràcic, expulsió de sang per les vies respiratòries (rarament a la infància).

TRANSMISSIÓ

Per les gotes de saliva que surten en tossir, esternudar, parlar i cantar.

CONTAGI

Des de la infecció fins al tractament.
Generalment a l'infant les lesions pulmonars són tancades i, per tant, no són tan contagioses com en l'adult.

INCUBACIÓ

De 2 a 10 setmanes.

TORNADA A L'ESCOLA

Al cap de 2 o 3 setmanes d'haver pres la medicació amb regularitat i amb la dosi assenyalada i certificació mèdica.

PRECAUCIONS

Cal airejar bé les aules (el bacil tuberculós mor al cap d'unes hores de contacte amb el sol i l'aire).

Varicel·la

Malaltia vírica
molt contagiosa

SÍMPTOMES

Febre, malestar, erupcions a la pell en diferents estadis d'evolució com màcules (taques vermello-ses), vesícules (ampolles) i crostes. Aquesta erupció sol anar acompanyada d'una picor intensa.

TRANSMISSIÓ

A través de les gotes de saliva, les lesions cutànies, els objectes personals contaminats (llapis, tovalloles, etc.).

CONTAGI

2 dies abans de l'aparició de l'erupció fins a l'assecament total de les lesions cutànies.

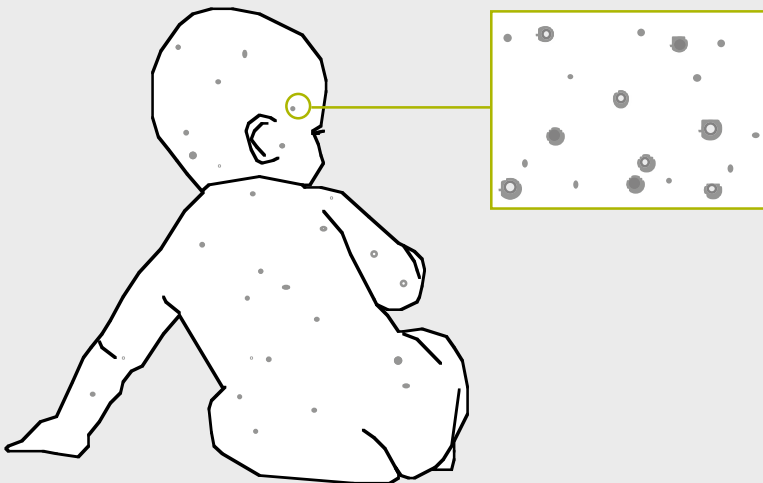
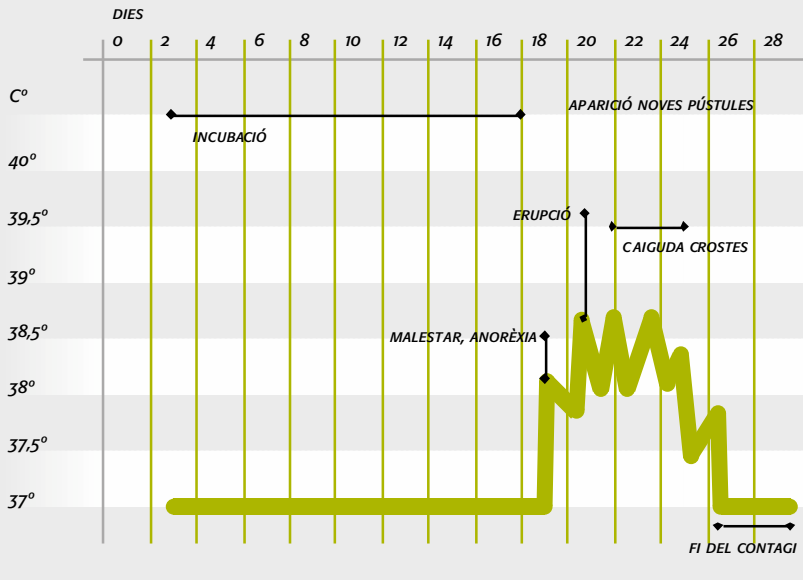
INCUBACIÓ

De 14 a 16 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Als 6 dies de l'inici de l'erupció o en assecar-se les lesions cutànies.

Cal que s'extremen les precaucions en els nens i nenes amb poques defenses i les dones embarassades que no hagin patit la malaltia. Rentar-se les mans després del contacte amb el malalt i la desinfecció dels objectes contaminats pel contacte amb les lesions o per les secrecions nasofaríniques (tos, esternuts, etc.).

Xarampió

Virus

SÍMPTOMES

Febre, conjuntivitis, tos, secrecions nasals i als 3 dies apareix una erupció que s'inicia primer darrere les orelles (de color vermell fosc, amb una sensació al tacte de vellut) i s'estén per tot el cos (menys als palmells de les mans i plantes dels peus).

Puntets blancs dins la boca amb el contorn vermellós.

TRANSMISSIÓ

Per les secrecions nasals o de la gola.

CONTAGI

Des dels primers símptomes fins a 4 dies després de l'aparició de les taques.

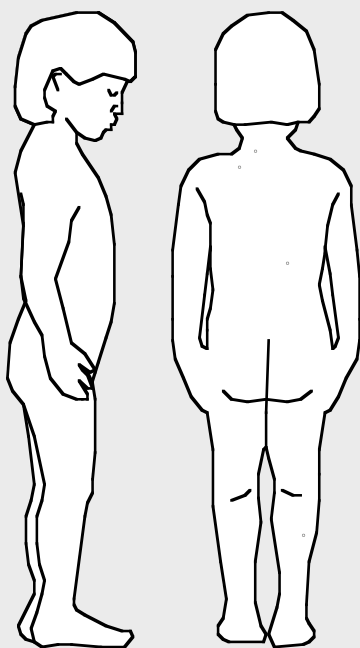
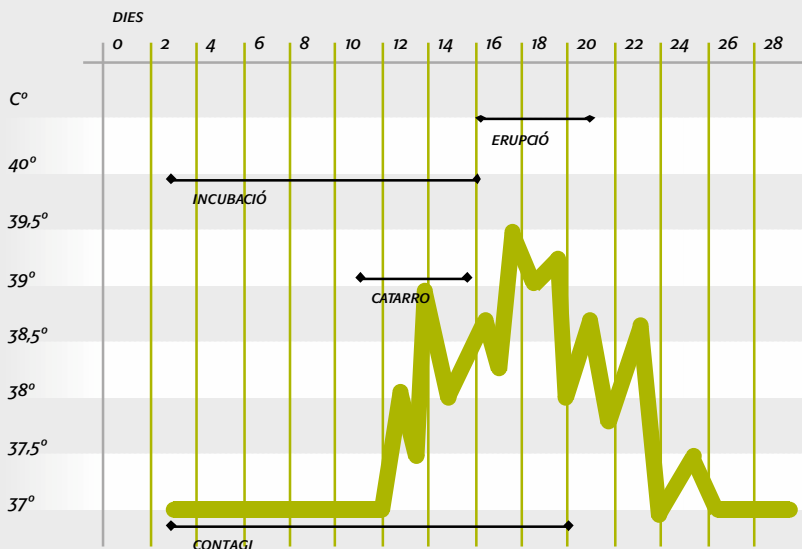
INCUBACIÓ

De 10 a 12 dies.

TORNADA A L'ESCOLA

Als 4 dies d'aparèixer l'erupció.

Vacunació amb la triple vírica a la infància, dues dosis: una als 15 mesos i l'altra als 4 anys.

AJUNTAMENT DE REUS
BENESTAR

INSTITUT MUNICIPAL
DE PROMOCIÓ AGRÀRIA

Carrer Ample, 13 43202 REUS
Tel. 977 010 040 Fax 977 010 043
www.reus.cat